

SIKERES KÖZMŰVELŐDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK MISKOLCON

Miskolc város az elmúlt években többször élt az 1997. évi CXL tv. nyújtotta felhatalmazással, és közművelődési feladatainak ellátására közművelődési megállapodásokat kötött civil szervezetekkel, egyesületekkel, különböző szervezetekkel, intézményekkel. 2000. és 2008. között összesen 12 megállapodást. Ahhoz, hogy lássuk, mi indokolta ennek a nagyszámú megállapodásnak a megkötését, ismerni kell Miskolc földrajzi fekvését, sajátos közművelődési intézményrendszerét.

A város egy völgyben fekvő, hosszan elnyúló település, a Bükk hegység lábánál, melyhez az 50-es években több környező kistelepülést csatoltak, így alakult ki a mai nagy Miskolc területe. Miskolc közművelődési intézményei ezen a hosszanti tengelyen találhatók: a centrumhoz, a belvároshoz közel az Ifjúsági és Szabadidő Ház, a Bükk felé eső végén a Diósgyőri Ady Endre Kulturális és Szabadidő Központ. A kettő között helyezkednek el a volt szakszervezeti házak, amelyek a rendszerváltás óta a TEMI támogatásával működnek tovább. Ezek voltak a Bartók Béla Művelődési Ház, a Vasutasok Vörösmarty Művelődési Háza, a Lyukóhányán lévő klubkönyvtár, a Vasas Művelődési Központ és a Rónai Művelődési központ. Ezek közül az utóbbi kettő az elmúlt években megszűnt.

A csatolt városrészekben az önkormányzat tulajdonában lévő, általában rossz állapotú, használaton kívüli művelődési házak voltak. A civil szervezetek erősödésével egyre nagyobb igény mutatkozott részükről, hogy a város biztosítson számukra valamilyen épületet a közösségi együttélékhez.

Az egyik legjobban működő kulturális egyesület éveken keresztül kérte az önkormányzattól, hogy adja át működtetésre nekik a városrészen lévő elavult művelődési házat, amelynek felújításában közreműködnek. Ez a Görömbölyi Kulturális Egyesület volt. Végül sikeres megállapodás született, és az önkormányzat több milliós pénzügyi támogatásával és nagyon sok helyi társadalmi munkával, lakossági és vállalkozói felajánlásokkal felújították a régi művelődési házat és létrejött egy korszerű, napjaink elvárásának megfelelő közösségi ház. A

város 2000-ben az első közművelődési megállapodás keretében átadta működtetésre a Görömbölyi Kulturális Egyesületnek ezt a közösségi házat.

Ezután jelentkezett a három volt szakszervezeti fenntartású, de akkor már egyesületi formában működő intézmény – a Bartók Béla Művelődési Ház, a Rónai Művelődési Központ és a Vasutasok Művelődési Háza –, hogy szintén szeretnének megállapodást kötni a várossal. Mivel környezetükben nem volt önkormányzati intézmény és komoly szakmai munkát végeztek, vagy nagy hírű csoportokat működtettek, mint az Avas Táncegyüttes, vagy a Vasutas Fúvós Zenekar, amelyek fontos szerepet tölthettek be a város kulturális életében, az önkormányzat megkötötte velük a megállapodást városrészi feladatellátásra.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma 2001-ben közművelődési szakfelügyeleti vizsgálatot folytatott, ellenőrizte az önkormányzat közművelődési feladatellátását. A közművelődési megállapodások keretében végzett tevékenységet pozitívan ítélte meg, ezen belül is a Görömbölyön folyó szakmai munkát tartotta kimagaslónak és példaértékűnek. A város ezért nem zárkozott el további megállapodásoktól.

Pereces városrészen a Lyukói bánya bezárása után a Klubkönyvtár működése veszélybe került, de a bánya amerikai tulajdonosa térítés nélkül átadott egy épületet a megalakult Bányász Kulturális Egyesületnek, amelyben egy közösségi házat alakítottak ki könyvtárral együtt. A háznak és a nagy múltú Bányász Fúvós Zenekarnak a működtetésére közművelődési megállapodást kötött a város az egyesülettel, hogy tovább folytathassa jó szakmai tevékenységét, és egyben megoldja a városrészi közművelődési feladatellátását.

Ezután két újfajta megállapodás kötésére került sor. A Filharmónia Kelet-Magyarország Kht. évek óta sikeresen szervezte a város iskolái számára ifjúsági hangversenyeit, a térzenéket. Mivel az önkormányzat fontosnak ítélte meg a hangversenyélet ilyen módon történő szervezését, a zenei kultúra ápolására, tehát meghatározott szakmai terület feladatainak ellátására kötött újabb köz-

művelődési megállapodást a Filharmónia Kelet-Magyarország Kht-val.

A másik hasonló típusú együttműködés a Fügedi Márta Népművészeti Egyesülettel született.

Az egyesület egy szép régi műemlék épületet kapott a várostól Diósgyőrben, hogy ott kézműves alkotóházat alakítsanak ki. Az épületet pályázati és önkormányzati segítséggel felújították és elkezdték működtetni. Ebben az esetben a népművészeti hagyományok őrzésére, ápolására, átadására kötött a város az egyesülettel közművelődési megállapodást.

A helyi sajtónak köszönhetően a város lakói, civil szervezetei értesültek a közművelődési megállapodások keretében végzett közművelődési tevékenységről és a közösségi házak működtetéséről, így egyre több szervezet jelentkezett az önkormányzatnál együttműködés kialakítására.

Újabb városrészek, Miskolctapolca, Szirma, Martin-kertváros egyesületei számára biztosított az önkormányzat kisebb épületeket közösségi ház céljára, és kötött velük megállapodást városrészi feladatellátásra.

A következő fontos állomás az volt, amikor a szlovák kisebbségi önkormányzat kérte, hogy Bükkszentlászlón – amely települést szintén Miskolchoz csatoltak és lakosainak nagy része szlovák nemzetiségű – szeretné átvenni működtetésre a volt művelődési házat. Az újabb közművelődési megállapodás itt került aláírásra.

Hejőcsaba városrészben egy hatalmas parkban évek óta bezárva állt a Gárdonyi Géza Művelődési Ház, a volt műemlék Bárcay kastély. A város sokszor pályázott a felújítására sikertelenül, majd jelentkezett a Hejőcsabai Fialok Egyesülete és vállalta, hogy az önkormányzat támogatásával és pályázati segítséggel felújítja az épületet és átveszi működtetésre. A közös munka sikeres volt, a felújítás a főépületben megtörtént, és egy évvel ezelőtt városrészi feladatellátás céljára az egyesület megkapta az épületet. A régen bezárt intézmény megtelt élettel és az ott élők szívesen és rendszeresen látogatják az új közösségi teret.

2008-ban is két új megállapodást kötött a város.

A Miskolctapolca városrészben lévő közösségi ház működtetésére új egyesület pályázott és kapta meg a jogot, mivel az előző tevékenységét nem értékelte megfelelőnek a város.

Az 1970-es években Miskolcon az Avas hegyen egy új paneles lakótelep épült, ahol 30-40 ezer ember él. Sajnos kulturális intézmény nem épült itt, és a városrész azóta ellátatlan volt közművelődési szempontból. A lakótelepen címzett támogatás segítségével

vel az ott működő gimnáziumot felújították és kibővítették, így elhelyezést nyert benne egy nyilvános könyvtár és létrehoztak egy 400 fős színháztermet. Mivel az iskola nem alakult át ÁMK-vá, a város közművelődési megállapodást kötött az intézménnyel a városrész közművelődési feladatellátására.

Összegzésként elmondható, hogy a megkötött közművelődési megállapodások beváltották a hozzájuk fűzött reményeket. Azokban a városrészekben, ahol jól működő civil szervezetek vannak és az önkormányzat megállapodást kötött velük, gazdagabbá vált a kulturális élet, ápolják a kulturális hagyományokat, és újakat teremtenek, erősödik az ott lakók identitástudata, lokálpatriotizmusa, a közösségi szellem. A 2001-es közművelődési szakfelületei jelentés még azt írta, hogy a város közművelődési lefedettsége 25-30%-os. Mára ez az arány véleményünk szerint elérte a 95%-ot. Egyetlen városrészünk maradt közösségi helyszín nélkül, a Szentpéteri kapui lakótelep, de ott is sikerült megtalálni a megfelelő helyszínt és 2009-ben tervezi az önkormányzat az épületrész kialakítását.

A közművelődési megállapodásokból adódó feladatokra a város a költségvetésben biztosít támogatást. Emellett a civil szervezetek a megállapodások birtokában részt vehetnek kulturális pályázatokon, és természetesen adottak számukra a civil szervezetek támogatására biztosított lehetőségek. Célfeladatokra, a nagyobb eseményekre a város plusz támogatást nyújt a kulturális mecénás keretből az egyesületeknek, technikai eszközök beszerzéséhez pedig a közművelődési érdekeltségnövelő támogatásból. Ahol az egyesület alkalmaz szakembert, őket bevonta a 7 éves továbbképzési tervbe. A városi szakmai értekezletekre meghívja az egyesületek vezetőit és a kulturális osztály napi kapcsolatot tart velük, felhívja figyelmüket a különböző pályázati lehetőségekre, az országos szakmai rendezvényekre.

A két legjobban működő egyesület – a Görömbölyi Kulturális Egyesület és a Bányász Kulturális Egyesület – vezetőjét felterjesztette Wlassics-díjra a város, és nagy sikerrel tartotta, hogy a kollégák meg is kapták az elismerést.

Miskolcon a közművelődési megállapodások kötését indokoltá tette az eltérő hagyományú városrészek sokszínűsége és sajátos területi elhelyezkedése, a belvárostól és az önkormányzati intézményektől való távolsága, a civil szféra erősödése és egyre növekvő igénye arra, hogy legyen egy hely számukra, ahol a közösségi együttlét feltételei biztosítottak. Nagyon fontos az a tényező,

hogy az egyesületek, a civil szervezetek a vállalkozói szférából külső forrásokat tudnak bevinni a közművelődési feladatellátás finanszírozásába. Az is látható és jelzésértékű, hogy az önkormányzati intézményekhez képest a civil szervezetek által működtetett közösségi házak lényegesen kisebb önkormányzati támogatással működnek.

A fentiek ismeretében elmondható, hogy Miskolc esetében hatékonyan működik az 1997. évi

CXL tv. által biztosított lehetőség, a közművelődési megállapodások kötése.

Többször felvetődött azonban a kérdés, hogy más városokban az önkormányzatok hogyan és milyen eredménnyel alkalmazzák a közművelődési megállapodásokat, mennyire elterjedt ez a forma országosan, és mik a tapasztalatok. Ezt a beszámolót vitaindítónak szánjuk, hogy ennek kapcsán megismerhessük mások tapasztalatait.

Citation piece Nr. 1

THE BLACK | MILCH | DES MATINS

boundary

boundary

László Lakner

Budapest 1971